

A. F.:

Alapelvek a szexualitásról

A világot tilalmakkal megtöltő felfogás és a szexhullám zabolátlansága között nehéz keresztényül tájékozódni. Többen megkértek rá, hogy próbáljak meg valamilyen eligazítást készíteni a szexualitás témakörében, főleg fiatalok részére. Megpróbáltam. Kísérletemet nem tekintem végleges és lezárt tanításnak, de talán hasznát lehet venni.

Általános elvek

A szexualitás magában véve jó, semmi gyanús nincs benne.

Erkölcsei szempontból nem kategorizálható paragrafusszerűen, parancsok alapján, kazuisztikusan.

Hogy mikor és hogyan jó erkölcsileg a szexualitás használata, azt a) az általános antropológiai szempontok (pl. a humanizált jelleg) és b) a szeretet törvénye alapján az egyénnek kell eldöntenie.

Idézem Pált: „Minden szabad, de nem minden használ” (1 Kor 10,23).

Ágostont: „Szeress, és tégy, amit akarsz”;

Robinson anglikán püspököt: „Az új erkölcs – forradalom az etikában –: nincs előírás a szereteten kívül” „...Ez a kritérium a cselekvés számára, a házasságban vagy azon kívül, a szexualitásban vagy bármi más területen. Ugyanis csak a szeretet tesz egy dolgot jóvá vagy rosszá”;

S. Pfürtnert, aki – Aquinói Tamás alapján – így fogalmaz: két dönthetetlen elv van: az értelem és a szeretet.

Biztosnak látszó konkrétumok

Az általános elvekből következnek. Így – jelenlegi antropológiai és teológiai tudásunk szerint helytelen (és a beszámíthatóság foka szerint bűn):

a házasságtörés, ha igazi és nem formális házasságról van szó, tehát az érvényes házasság esetében. Bűn pedig nem a „tulajdonjog” megsértése miatt, hanem mivel az igazi házasságban a férfi és a nő testileg-lelkileg egymáshoz tartozik. A házasságtörés mind a férfi, mind a nő részéről bűnös;

a vérfertőzés: szexuális kapcsolat anya-fia, apa-lánya, testvérek között;

a homoszexualitás, minden valószínűség szerint, figyelembe véve a közvéleményt, az élet továbbadásának lehetetlenségét és a beteg lelki hátteret. Azt meg kell jegyezni, hogy a téma nincs még teljesen tisztázva;

az egyéb perverziók (mikor az ösztön irányt téveszt vagy valamilyen részösztön abszolutizálódik):

szadizmus – a társ kínzása,

mazochizmus – a kínoztatás kiprovokálása,

pedofília – gyermekrontás (nagyon súlyos!),

fetisizmus – amikor valamilyen tárgy helyettesíti a partnert,

exhibicionizmus – szexuális önmutogatás,

voyeurség – nézegetésben történő kielégülés,

gerontofília – idős ember iránti szexuális szerelem (ritka),

szodomia – állatokkal való szexuális érintkezés;

a csoport-szex és

a promiszkuitás („futó kapcsolatok”), azért, mert ez a két magatartási forma – ami veszélyesen emlékeztet a csimpánzok szexuális viselkedésére – személytelen szex-kielés, valódi „találkozás” nélkül. Hiányzanak belőle az emberi értékek.

Ellenben magában véve nem helytelen (vagyis nem bűn) az önkielégítés. Kamaszoknál

szükségszerű „híd-jelenség átmeneti jelleggel”.

Helytelenné (esetleg bűnné) lehet az önkielégítés – és ez esetben orvosolni kell –, ha a szeretet megtagadását, az egyén elszigetelését, önzését fejezi ki.

(Gyógyítására néhány rövid mondat: Ne küzdj „a bűn” ellen, ne izgasd fel magad, tudatosan bagatellizáld, ne szorongj bűnös volta vagy „következményei” miatt, foglalkozz intenzíven mással, fontosabbal!)

Végül a biológiai szüzesség nem érték és nem mérője az erkölcsnek. Akinek ez hitbeli problémát okoz, lapozza fel a „szüzesség” címszónál Rahner-Vorgrimler Teológiai Kiszótárát.

A biológiai szüzesség elvesztése, de még inkább elvevése más szempontból lehet bűn.

Egyébként a biztosnak látszó konkrétumok által kicövekelt területen az általános elvek segítségével kell haladnunk.

Ez nem könnyű. Probléma ugyanis, hogy nyugati kultúránkban egyre inkább személytelen, tárgyi, fogyasztói (konzum) jellegű lesz a szexualitás. Ez már beleszövődött a közvéleménybe és belső nyomást gyakorol a fiatalra is („Már két hete ismerjük egymást, és még nem lettünk egymáséi”). Társadalmi „szex-kötelességről” lehet beszélni.

Ezzel szemben minden vonatkozásban túl kell jutnunk a fogyasztási örületen (keresztény szegénység eszméje). A tömegember-mentalitáson felülemelkedve saját véleményét és értékelést kell kidolgoznunk és ahhoz ragaszkodnunk.

Az akceleráció, ti. hogy a biológiai és az intellektuális fejlődés meggyorsult, de a pszichés érettség, az érzelmi felnőttiség viszonylag későn valósul meg (önállótlanságok, erős függések, a lázadó látszat mellett).

Ezt a tényt tudatosítani kell. És hogy ezt-azt el ne hamarkodjunk, ki kell fejleszteni magunkban a feszültség elviselésének képességét (fokozni a frusztráció-toleranciát). Így tudunk várni akkor is, ha „esz a fene”.

Közelebb hozva az általános elveket:

A legfontosabb az önzetlenség-odaadás a másik személy felé. A többi ebből következik. Némi józan rajongás is jót tesz. „A második személy az első”. Az igazi szerelmes kilép önmagából a Másik felé. Társa örömét keresi és közben találja meg a magát. Ennek ellentéte az önzés, az ön-féltés, az én-görcs.

A teljesség minden valódi szerelem alapkövetelménye. A szexualitás nem lehet emberségünkől kiszakított, elszegényedett ösztönmechanizmus, vagy kíváncsiskodó kísérletezés, technikai „gyakorlat”, pusztán biológiai kielégülés. A szerelem gazdagságát gyümölcsei igazolják (öröm, harmónia, játékos kedvesség, finomság, figyelmesség, szorgalom, komolyság, kitartás, eredmények egyéb területen is). A teljesség kedvéért van szükség arra, hogy várni tudjunk, míg a két ember kapcsolata megéri.

A felelősség nem önérzetes hősködést jelent, hanem azt, hogy megfontoltan vállaljuk – minden lépésnél – cselekvésünk összes lehető következményét. Olyasmit ne kezdünk, aminek véghezvitelére nem vagyunk képesek (vö. Lk 14,28-32). És itt csatlakozik az igazság. Se magunkat, se mászt ne ámítsunk. Nem szabad érzelmeket hazudni és ezzel bódítani a másikat, vagy beleringatni magunkat irreális elképzelésekbe, felelőtlen tűzzel-játszadózást kezdeményezni. Van, aki csak férjhez menni akar, és ezért „csinál” érzelmeket.

A következő láncszem a szabadság `tisztelete`. Bűnös a fizikai vagy erkölcsi erőszak vagy zsarolás (pl. „elhagylak, ha nem fekszel le velem”), a másik „megfogása” (pl. elveteti a szüzességét vagy teherbe ejteti magát), a másik kihasználása, kizsákmányolása (pl. látja, hogy a másik szerelmes bele).

Az abszurd követelmények elutasítása

Az elmúlt néhány évszázad moralistái arra törekedtek, hogy a házasság előtti életkort totálisan aszexualizálják, és a házasság életben is korlátozásokat vezettek be elvont elvek alapján. Ez a szerzetesi gondolkodás téves alkalmazása volt.

Így abszurd követelmény azt parancsolni, hogy a szerelmes ifjú pár a nászszoba ajtajában váltsa az első szerelmes csókot; előre megszabni – időpontokhoz rögzítve –, hogy mikor milyen gyöngédségeket engedhetnek meg maguknak; elítélve a „petting”-et beleszólni két, lelkiismeretesen elkötelezett ember szerelmének dinamikájába, mesterségesen kitűzni első egyesülésük időpontját.

Eszmeileg jónak tartom, ha a teljes egyesüléssel várnak a fiatalok a jogi házasságig. De ebből súlyos-bűnös fenyegetést vagy elítélést csinálni nem keresztényi. Semmilyen alapja nincs a kinyilatkoztatásban. Sőt (vö. Énekek éneke)!

Megfontolandó: „Aki elvileg – mint erkölccstelent – minden házasság előtti szerelmi játékot elvet, az neurotikus, téves magatartásokat tenyészt ki, melyek házasságra képtelenné tehetnek” (Klaus Thomas).

A bűn súlyossága

A súlyosságot az egyénnek kell eldöntenie az általános elvek alapján. Ennek megfelelően tartson bűnbánatot, ami lényegileg a bűnös magatartás megváltoztatása és jóvátétele.

Motívumként nem szerepelhet valami homályos bűntudat a „sértett tabu” miatt. Hanem: „Bánom, mert a szeretet ellen vétettem!”

Általában nagyon megértőnek és megbocsátónak kell lennünk a szexuális terület tévelygőivel szemben. Sokszor amit bűnnek látunk, csak betegség vagy fejletlenség. Nem mindenkitől lehet érett és nemes szexuális magatartást várnunk. Persze a betegeket és a fejletleneket is figyelmeztethetjük – gőgös erényeskedés nélkül – az emberiesség minimumára. (Hogy ne alkalmazzon erőszakot, hazugságot és ne okozzon bajt a másinak.)

Különösen megértőnek kell lennünk a homoszexuálisokkal és az egyéb perverzekkel. Mindnek saját szomorú története van. Erkölcsi felelősségük sokszor csaknem semmi. Ahol és ahogy tudunk, segítsünk nekik. Még a megítélés nélküli jóindulatú meghallgatás is jót tehet.

A boldog örökkévalóság Istene adja, hogy napfény áradjon a sötét helyekre, és szebb, boldogabb élet legyen a földön.

Forrás: Érted vagyok 1996/1